

Botlik József

Trianon és Kárpátalja

Az Északkeleti Felvidéken, azon belül Kárpátalján többségben élő rutének (ruszinok) 1918 őszeig semmit tudtak a hátuk mögött, főként a megkérdésük nélkül zajlott Amerikába kivándorolt rutének törekvéseiről, valamint a cseh diplomácia nemzetközi mesterkedéseiről. Bár a magyarországi rutén köznépet szociális gondok gyötörték, s görög katolikus vallását a skizma feszegette, mindez igen kevés volt ahhoz, hogy szembeforduljon a magyarsággal, és a neki évszázadok óta hazát adó magyar állammal. E magyarsághoz hű nemzeti kisebbség szállásterületével együtt történő elszakítását csak külső erőszakkal, és a nemzetközi körülmények sajátos alakulása következtében lehetett az arra törekvő csehszlovák erőnek megvalósítania. A rutén népnek és értelmiségének döntő része ugyanis még az összeomlás előtti hetekben is hűséges volt Magyarországhoz. Itt elég, ha csak az 1918. november 9-én, Ungváron alakult Magyarországi Ruthének Néptanácsának, vagy a december 10-én, Budapesten tartott ruszin nemzetgyűlés céljaira utalunk. Az első világháború utolsó évére azonban az ország más vidékeihez hasonlóan Ung, Bereg, Ugocsa és Máramaros vármegyékben is katasztrófálissá vált az élelmiszerhiány, amely a mostoha természeti viszonyok miatt a rutén népet még érzékenyebben sújtotta. Mindezek következtében mindinkább táptalajra lett az a propaganda, amelynek főszerepe volt az Északkeleti-Felvidék, azon belül Kárpátalja Magyarországtól való elszakításában, és egy addig ismeretlen államalakulathoz, Csehszlovákiához való csatlósításában. A ruszinok a hathatós cseh bujtogatás eredményeként újra Kelethez láncolták magukat, ahonnan őseik menekültek a Magyar Királyságba.

Az ungvári, a máramarosszigeti és az eperjesi rutén néptanácsok képviselői 1919. május 8-án, az ungvári vármegyeháza épületében a megszálló csehszlovák hatóságok által bevezetett rendkívüli állapot és a katonai diktatúra körülményei között ültek össze. Az épületet a nyomatek érdekében, felfegyverzett légionárius katonaság vette körül. A Volosin Ágoston elnökletével tartott gyűlés végül kimondta a Ruszinföld Csehszlovákiához való „önkéntes” csatlakozását, amelyben „*A ruszinok a Cseh-Szlovák-Ruszín Köztársaságban független államot alkotnak*”. A résztvevők lényegében területi autonómiával egybekötött kulturális autonómiát, Ungvár székhellyel önálló nemzetgyűlést, teljes belügyi, nyelvi, iskolai és egyházi önállóságot követeltek. A gyűlés azonban nem döntött a rutén önkormányzat tartalmi részéről, és az új közigazgatási egység, Kárpátalja (Ruszinföld) nyugati határáról Csehszlovákia kebelében, amely a következő két évtizedben, az ország felbomlásáig állandó feszültségek forrásává vált.

Az ekkori és a későbbi viták abból eredtek, hogy a kijelölt Kárpátalja területéből kimaradt a kettészakított (a Magyarorszáig és Csehszlovákia között a békediktátumban megosztott) Zemplén vármegye északi részén, valamint a Sáros és Szepes vármegyében fekvő rutén szállásterület. A másik sarkalatos

kérdés Kárpátalja önkormányzatának megteremtése volt, amit minden későbbi csehszlovák-rutén egyezmény hangsúlyozott és újólaj megígért, amely azonban a prágai kormányzat folytonos halogatása következtében végül két évtizedig, 1938-ig nem valósult meg.

A párizsi békekonferencia 1919. június 7. és augusztus 12. között tartott tárgyalásain döntött Ruténföld ideiglenes nyugati határáról, amelyet kezdetben demarkációs vonalnak is neveztek. Ez „nagy vonalakban keletre követi” a Csap és Ungvár közötti vasúti pályát, „meghagyja Ungvárt és környékét Podkarpatska Rusnak”, majd az Ung folyó mentén az Uzsoki-hágóig, azaz a lengyel határig húzódik. Kárpátalja nagy része, nemzetközi jogilag a „Szerződés Csehszlovákia függetlenségének elismeréséről és a kisebbségek védelméről” szóló, 1919. szeptember 10-én Saint-Germain-en-Laye-ban aláírt egyezménnyel vált az újonnan alakult állam szerves részévé. A békeszerződés II. fejezetének 10. cikkelyében Csehszlovákia kötelezte magát, hogy a Kárpátoktól délre lakó rutének területét „olyan autonóm egység alakjában fogja megszervezni, amely a Csehszlovák Állam egységével összeegyeztethető legszélesebb körű önkormányzattal lesz felruházva”, és választott képviselői részt vesznek a csehszlovák országgyűlés munkájában. A 11. cikkely szerint a „Kárpátoktól délre lakó rutének területének külön tartományi gyűlése lesz. Ez a tartományi gyűlés fogja a törvényhozó hatalmat gyakorolni nyelvi, közoktatási, vallási, helyi közigazgatási és minden olyan egyéb kérdésben, amelyet a Csehszlovák Állam törvényei hatáskörébe utalnak. A rutén terület kormányzóját a Csehszlovák Köztársaság elnöke fogja kinevezni, és ez a rutén tartományi gyűlésnek lesz felelős”. 12. cikkely: „Csehszlovákia egyetért azzal, hogy a rutén terület tisztviselőit a lehetőséghez képest e terület lakosai közül fogják kiválasztani”. Az egyezményt Csehszlovákia nem tartotta be, annak végrehajtását két évtizedig szándékosan halogatta, sőt kijátszotta. A saint-germaini békeszerződésben kijelölt Csehszlovákiához, a korábbi Ung, Bereg, Ugocsa és Máramaros vármegye által alkotott Kárpátalja nagytáj (17 945 km²) területének több mint a kétharmada (70,7 %-a), összesen 12 694 km²-t csatoltak. A Kárpátok lábainál, a síkvidéki Tiszahát összefüggő és akkor színmagyar táját és annak lakóit a saint-germaini szerződés nem említette. Kárpátalja, Magyarországtól történő elszakítását az 1920. június 4-ei trianoni békediktátum is megerősítette.

* Az előadóról

Botlik József dr. (PhD), történész, kisebbségkutató, szakterülete a 20. századi magyar történelem. A Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsészettudományi Karának (Budapest – Piliscsaba) docense. Több mint három évtizede foglalkozik az 1920. június 4-ei trianoni békediktátummal a történelmi Magyarországtól elszakított 3,5 millió lelket számláló magyarság viszontagságos történetével. Eddig 13 könyve, kb. 180 tudományos publikációja látott napvilágot, valamint 80 különféle rádió- és televízió műsort készített. Fő kutatási területe Kárpátalja, de műveiben figyelemmel kíséri a felvidéki, az erdélyi, a délvidéki és az örvidéki (burgenlandi) magyarság helyzetének az alakulását is. A Magyar Írószövetség

Kárpátaljai Írócsoportja, Ungváron megjelenő Együtt c. folyóirata szerkesztőbizottságának tagja. A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület (ZMTE, Svájc) elnökségi tagja.

Az előadással összefüggő fontosabb megjelent munkái:

Egestas Subcarpathica. Adalékok az Északkeleti-Felvidék és Kárpátalja XIX–XX. századi gazdaság- és társadalomtörténetéhez. Hatodik Síp Alapítvány, Budapest, 2000, 136-161. o.

Közigazgatás és nemzetiségi politika Kárpátalján. Magyarok, ruszinok, csehek és ukránok 1918-1945. I. köt. Szerk., előszó: Udvari István. Kiad. Nyíregyházi Főiskola Ukrán és Ruszin Filológiai Tanszéke, Veszprémi Egyetem Tanárképző Kara. Nyíregyháza, 2005, 61-162. o.

Sorozat: Dimensiones Culturales et Urbanales Regni Hungariae 7. köt.

Mihályi Molnár László

TRIANON ÁRNYAI A LELKEKEN

(társadalomlélektani esszé)

„... a történelmi Magyarország töltötte be azt a feladatot, hogy oly államot tartva fenn, amelyben egyensúly és biztonság uralkodott, megvédte Európát a keletről fenyegető közvetlen veszedelmek elől.” „Magyarország abba a helyzetbe állíttatnék, hogy választania kellene ennek a békének elfogadása vagy visszautasítása között, úgy tulajdonképpen arra a kérdésre adna választ: helyes-e öngyilkosnak lennie, nehogy megöljék.” (Apponyi Albert, 1920. jan. 16.)

„Az első nemzedék felejt, a második elfelejt,
a harmadiknak eszébe sem jut...”

(Sándor György)

„ELŐBB A REGÖLÉST, AZTÁN A REGÉT.
ELŐBB A FÖLDET, AZTÁN AZ OTTHONT.
ELŐBB AZ ISKOLÁT, AZTÁN A NYELVET.
ELŐBB A FEJFÁT, AZTÁN A HITET.
ELŐBB A JÖVŐT, AZTÁN A MÚLTAT,
ÉS MINDEZT EGYSZERRE: JELENIDŐBEN.”

(Kovács István: Beolvasztás)

A keresztény Európa leigázására szervezkedett sátáni erők nagyon jól tudják, hogy nem elég megszerezni a gazdasági, politikai és katonai hatalmat egy területen. Mégpedig azért, mert bitorolt birtokuk csak akkor lesz biztonságban, ha a lelkeken is uralkodnak. Ez úgy érhető el leggyorsabban és leghatékonyabban, hogy minden tulajdonából kisémmizik, hagyományaitól is megfosztják, közösségi tudatát megfertőzik, hitében és nemzeti érzéseiben megalázzák a megjelölt népet, hogy aztán apró alamizsnákkal hűségessé, hálássá és engedelmessé tegyék, mint egy tenyészállatot.

„Mert az adókedvezmény vetekszik az ősök szellemével.” – állapítja meg Sütő András egy esszéjében. *A kisémmizett, hitét és reményét vesztett tömegeket már könnyű manipulálni*: anyagi javakkal, ranggal, pozícióval, a meggazdagodás és érvényesülés ígéretével. Olyan helyzetet teremtenek, hogy elfeledjék az útmutatást, hogy nem lehet egyszerre az Istent és a Mammont is szolgálni, hogy ne jusson eszükbe a parancsolat az ősök tiszteletéről a megmaradáshoz s a hosszú élethez. Az I. világháborúra is csak azért volt szükség, hogy új hatalmi viszonyokat teremtsenek, új pozíciókat szerezzenek a világalalomra törekvő érdekcsoportok. Magyarország és a Monarchia az útjában állt ennek az elképzelésnek. Egyrészt stratégiai földrajzi helyzete miatt, s mint nagyhatalom is. Másrészt a szabadkőművesek által szított, a trónok és oltárok ledöntésére szervezett, 19.

századi forradalomnak nevezett, véres európai tömeggyilkosságok helyett Magyarországon egy valódi forradalmi átalakulás bontakozott ki. De itt nem semmisítették meg az ősi jogokkal bíró nemesség és a keresztény egyház befolyását. Mert egy megfontolt reformkor révén olyan belső átalakulás valósult meg, ahol a nemesség önmaga mondott le 1848-ban előjogairól és osztotta meg a hatalmat egy szélesebb réteggel. Tehát ezt a térséget még nem lehetett úgy felvásárolni, mint más országokat. A feldarabolással viszont olyan utódállamokat hoztak létre, melyek hálából az ölükbe hullott ajándékért teljes mértékben kiszolgáltatták gazdaságukat a nyugati (főleg francia) bankoknak. Maguk sem vették észre, hogy ők is csak hitvány eszközei egy nagy pénzügyi tranzakciónak. Maradék Magyarországtól pedig elvárták, hogy önmagától, magatehetetlenül elvérezzen, mint egy cserbenhagyásos gázolás áldozata, akinek kezét, lábát levágták. Ezzel a helyzettel állították az olasz majd a német szövetség kényszerpályájára (mivel más nem segített), amiért a II. világháború után még súlyosabban kellett bűnhődnie, pedig mindezt a nemzetközi nagytőke idézte elő.

Az igazán jelentős pusztítást viszont azzal érték el, hogy a hitleri fasizmussal egyformán embertelen és tömeggyilkos szovjet kommunista rendszert juttatták hatalomra Kelet-Európában (s még ma is jótékonyan elnézőek a vörös csillag és a kommunista pártok iránt, miközben a horogkeresztet vagy akár egyik nemzeti jelképünket a piros-fehér sávot is radikálisan likvidálni akarják. Ebből is látszik, milyen érdekek állnak a háttérben!) A szovjet uralommal gyökeresen megváltoztatták a fennálló gazdasági és tulajdonosi viszonyokat, de előre tudták, hogy a kommunista rendszerű gazdaság csak addig működhet, ameddig a nyugati tőke megengedi neki, és akkor juttatják csődbe, amikor akarják (ezt tették 1989-ben!), hogy utána már gátlástalanul felvásárolhassák a közben államosított nemzeti vagyont. Ehhez kellett a liberális pártok minden privatizáló kormányban 89 után!

Ha felismerjük a trianoni önkény valódi okait, akkor gyorsan megérthetjük azt is, hogy miért kaphattak vérszemet az utódállamok haszonleső nemzetei. *Nem az önrendelkezési jog alapján, mert elszakadásukat semmiféle népszuverenitáson alapuló eszközzel nem erősítették meg, hiszen csupán a nagyhatalmi erőszak érvényesült.* A szerbek, románok, szlovákok elhitették önmagukkal, mint a pöffeszkedő kakas hajnalban, hogy az ő akaratukra történt mindez, s megtevézve még azt is kötelező tananyagként írják elő, hogy ez történelmi igazságtétel volt. (Ha ez az volt, akkor a bécsi döntés duplán az!, akkor annak miért nincs hatálya?!). A trianoni cinikus döntéshozókat egyáltalán nem érdekelte az átrajzolt térképek mögötti valóság, az ott élő népek és nemzetek sorsa. Különösen nem a magyaroké! Egyes körök a huszadik században csak egyetlen nép szenvedéseire kívánják korlátozni a történelem oktatását. Pedig a milliónyi örmény vagy kurdok lemészároló törököket semmi kár nem érte, amint a magyar nemzet ellen elkövetett bűntettekről sem ajánlatos beszélni. Ideje lenne a lélekgyilkolást is számba venni, ahogy azt a trianoni döntés következtében az utódállamokban, majd a Trianonból egyenesen következő szovjet megszállást követően a maradék Magyarországon is véghezvitték. *A hosszan tartó szorongás, félelem és rettegés valamint bizonytalanság traumatizálta, lelkileg megbénította a társ-*

dalmat, és önfeladásra vagy öngyilkosságba kergetett százezreket, önmagával meghasonlottá tett milliók tömegeket. Az alacsony népszaporulat és a magas öngyilkossági statisztika gyökereit is itt kell keresnünk. Ma Szlovákia területén a demográfiai fejlődés alapján legalább 2,1 millió magyarnak kellene lennie. Erdélyben 6 - 7 milliónak, a Vajdaságban 1,8 milliónak. Ez nem népirtás talán? Csak a bankárok rokonainak elhurcolása a bűn? A magyarok pedig pusztuljanak? Wallenberg hős, de Esterházy János a mai napig nem rehabilitált fasiszta lenne?! A kommunista leprateleppé tett Magyar Köztársaság negatív demográfiai görbéje pedig talán nem Európa szégyene? Ez is a trianoni döntés egyik utóhatása...

Tekintsünk vissza az 1920 utáni első megrázkódtatásokra:

1. A bizonytalanság, hogy nem tudták, hová tartoznak (s ma sem értik, hogy miért), majd egy új, idegen helyzethez kellett igazodniuk (nyelvben, hivatalban, szokásokban).

2. Megbomlottak az addigi rokoni, gazdasági, utazási, vallási kapcsolatok. Az új határ menti települések elszegényedtek, (főleg a magyarországi oldalon, mert vasúti gócpontok, térségi központok szakadtak el, és megnőtt az alkoholizmus és az öngyilkossági statisztika...)

3. Eluralkodott az árvaság, cserbenhagyottság, hiábavalóság, céltalanság, elhagyatottság és kilátástalanság érzése. (azért szól a magyar nép lelkéből a valóban árván felnőtt József Attila vagy Ratkó József, és így lesz népszerű A Pál utcai fiúk története, a sorsközösség azokkal, akik éltek és haltak a grundért, amit a végén valami idegen mérnökök elvesznek...)

4. Csökkenő érvényesülési lehetőségek, idegenből érkezett hivatalnokok dirigálnak, idegen katonaság önkényeskedik, és beszűkül a jövőkép. Erősödik a reménytelenség érzése.

5. A hatalom új urai minden eszközzel (erőszakkal, késztetéssel, csalással, csábítással, hazugsággal, ígéretekkel stb.) arra törekednek, hogy a magyar nemzeti identitást elfojtsák, kiirtsák, letagadják, s helyébe idegenből telepített szláv propagandát erőltetnek.

6. A győztesek, mint az antant kegyencei felsőbbrendű, lenéző és dölyfös magatartásukkal próbálják megalázni az őslakos magyar népet.

7. A kisebbség fogalmát vezetik be olyan helyeken is, ahol a magyarok abszolút többséget élveznek. Ez nevetségesnek tűnik, de mint nyilvánvaló hazugságot tényként kötelezően használni kell. (mára már szinte természetesen meggyökerezett, mellyel egy kötelező alulbecsülés, alulértékelt önbecsülés jár együtt, és jámbor barommá szelídíti az elfogadót!)

8. A magyar nyelv, kultúra, történelem becsmérése, nevetségessé tétele, lenézése és megkérdőjelezése jelenik meg az oktatásban, irodalomban és tömegtájékoztatóban. A magyarokat gyűlölő személyekről neveznek el magyar településeket, utcákat, intézményeket, s dicséretüket kötelezővé teszik a közoktatásban. Konstruálnak egy illuzórikus szlovák történelmet, majd ebből egyenesen azt vezetik le, mintha a magyarok ezer évig nyomták volna el őket, holott a szlovákok elődei csak a 14 -15. században jelennek meg lengyel, fehér horvát és cseh területek felől, és a magyar államtól bebocsátást, letelepedési engedélyt

kapnak, amint Zsolna alapításánál is Nagy Lajos király megengedi a szláv vendégek letelepedését. A történelem magyarellenességének meghamisítása is a szlovák kultúrimerializmus része.

9. A népszámlálások során meghamisítják a magyarok saját bevallásait oly módon, hogy a rendelet szerint a számlálóbiztosok felülbíráhatják a megkérdezettek bevallását, nemzeti önmeghatározását, s ezzel statisztikailag akarják nemzetünket megcsönkíteni.

10. Az állami hivatalok és vállalatok alkalmazottaitól megkövetelik az államnyelv ismeretét, s ezen az alapon egész tömegek indulnak el északról dél felé a magyar településekre (rendőr, postás, vasutas, hivatalnok, tanító stb.), ahol közben munkanélküliség alakul ki, s az ott élők elindulnak munka után Csehország vagy külföld felé segédmunkára. A magyar értelmiség (tanár, jogász, orvos stb.) a diszkrimináló törvények miatt gyakran nem kap megfelelő állást, ezért vagy fizikai munkára kényszerül, vagy Magyarországra távozik.

11. A Szlovák Liga nevű szervezet programot hirdet a magyarok lakta térség elszlávosítására. Államilag pénzelt alapból ingyen étkezést és tankönyveket biztosítanak a szlovák iskolába jelentkezőknek, s ezzel főleg a szegény zsellérfalvakban a magyar iskola létfeltételeit tudják aláásni (nem egy helyen megszűnik a magyar iskola! Pl. Makranc Szepsi mellett). A szlovák iskola megnyitásának feltételeit megkönnyítik alacsonyabb létszámmal is, míg egy magyar iskola vagy osztály megnyitását vagy visszaállítását adminisztratív úton hátráltatják vagy akadályozzák meg.

12. A Magyarországon kiadott könyvek árusítását betiltják, a magyar szellemiséget ápoló személyeket rendszeresen zaklatják, a nemzetükhöz hű tanítók jutalmazását megvonják, de a szlovák ideológia propagátorait kiemelten javadalmazzák (lásd Rábely Miklós nyomdász és könyvkereskedő rimaszombati emlékezéseit).

13. A katolikus egyház elkezdte sovinizta programját a szlovák nyelvű szertartások bevezetésére, a magyar papok szétszórására szlovák falvakba, és a magyar falvakba szlovák papok küldésével. (pl. Rimaszombat! A roznányói püspökség a húszas években és ma is!) Ugyanakkor a református egyházzal (mely szinte teljes egészében csak magyarokat tömörít) szándékosan elfeledkeztek, jogi státuszát nem rendezték hosszú időn keresztül, de 1945-től a vagyonának elkobzásában az elsők között szerepelt.

Felsorolni is sok, és ez a kép nem is teljes, hogy milyen folyamatok zajlottak, és mit kellett megélnie az elszakított nemzetrészeknek. A módszeres zaklatás, félelemkeltés, megalázás és megszegyenyítés intenzívebb volt, mint a zsidók kiűzése ugyanabban az időben más országokban, de erről sem beszélnek... A kassai kormányprogram és a benesi elnöki dekrétumok pedig egyértelműen a zsidó törvények átírataiból fogalmazódtak, ugyanazzal a szándékkal, és már a légereket is felállították (pl. Novákyban), és a szabadkőművesek által a csehszlovák kormányba majd elnöki székbe delegált Beneš már szovjet ügynökként tér vissza Moszkvából 1945-ben, hogy átjátssza a hatalmat a kommunistáknak, akik ezért megengedték a kb. 4 milliós magyar és német közösség ellen szabad kezet kapott elképzeléseikhez. Csak a nyugati nyomásnak és az elhurcoltak hiá-

nya miatt kialakult csődhelyzetnek és éhínségnek köszönhető, hogy a tömeggyilkosságok elmaradtak. Ezért szerették volna megfélemlítésként legalább Esterházy Jánossal példát statuálni, s már haza is hozatták a szovjet haláltáborból, hogy itt végezhesék ki... Az 1945 utáni magyarüldözés félelmeit rengetegen máig nem heverték ki, s máig nem merik magyarnak vallani magukat. Tőlük még bocsánatot sem kértek! Miért hinnék hát azt, hogy nincs ok a félelemre?!

A cél egyértelmű volt, hogy a magyarok másfajta jövőképet keressenek maguknak, vagyis a beolvadást, az asszimilációt a szláv (máshol a román) tengerbe. Ezt a programot tartja napirenden a jelenlegi szlovák kormányzat is, és a katolikus egyház ilyen törekvéseihez sajnos még Róma is asszisztál (egyházmezek felosztása, magyar püspökség elutasítása, ill. a csángók megalázása)!

Máig nincs feltérképezve, hogy az úgynevezett „békeség” és a kényelem kedvéért, avagy az érvényesülés reményében hány százalék választotta a visszafordíthatatlan önkéntes beolvadást. Ez a réteg, mely akár 10 – 15 % is lehet, tudatosan vállalja, hogy feladja eredeti nemzeti kötelekeit, és felkészül az „átálásra” a nyelv és az iskola váltásával. Egymás közt még magyarul beszélnek, de új „barátaik”, munkatársaik és gyermekei előtt már szlovákul. Egyébként kb. ugyanilyen arányú lehet azoknak a csoportja, amely tudatosan, felkészülten és állhatatosan ragaszkodik nemzetéhez.

A „középmezőny” sodródik az árral, követi a példákat, a lehetőségeket, a többséggel tart, de semmit elsőként nem kezdeményez, s bár ezzel manipulálható, de ugyanakkor nem igyekszik megválni szokásaitól, hagyományaitól. Pl. 89 előtt belépett a kom. pártba, de templomba is eljárt, munkahelyén csak szlovákul beszél, de otthon, családjában körében csak magyarul. A faluközösségek megtartó hagyományrendje erősebbnek bizonyult, ezért ezeket a hatalom módszeresen kívánta felszámolni. A szövetkezetesítés, a magántulajdon államosítása majd a falusi népesség jellegtelen városi lakótelepekre csábítása végezte el a legnagyobb rombolást. A lakosság mesterségesen és erőltetett módon végrehajtott keveredése, a vegyes házasságok elszaporodása (s példaképpé emelése) felgyorsította ezeket a folyamatokat. A vegyes házasságból származó gyerekek 60-80 %-ban államnyelvű iskolába kerülnek, s az utóbbi időben ez az arány még magasabb, s az unokák már 98 %-ban veszítik el az anyanyelvi oktatás természetes és tápláló erejének lehetőségét. Az államnyelvi iskola és tananyag pedig (főleg a szlovák irodalom és történelem) a szlovák sovinizmus melegágya. A megkérdezett magyar szülők az 1970-es években, hogy miért adták gyermeküket szlovák iskolába, a következőket jelölték meg: Szlovákiában élünk, a magyar iskolának nincs jövője, hogy érvényesülhessen, a főnököm is ezt várja el tőlem, szlovák környezetben élünk, és nem akarjuk, hogy az ottani gyerekek a magyarsága miatt megverjék, ez a jövő és ez a haladás, barátaink is szlovákok, nem akarom, hogy paraszt maradjon, én is azért nem tudtam érvényesülni, mert magyar iskolába jártam, mert a magyarokat ebben az országban nem szeretik...

Van ebben kisebbségrendűségi komplexus, hamis értékrend, a hatalom által terjesztett téveszme és előítélet, de van megalapozott félelem a feltűnés és különbözőség elkerülése, anyagi érvényesülési vágy (melynek saját gyermekét is feláldozza), és van benne megalapozott önbecsüléshiány is. A hatalom még azt

is megtorolta, ha az idegen nyelvű iskolai, tanulási és magatartási problémákra akarták volna figyelmeztetni a szülőket. Konkrét eset a tóketerebesi járásban, amikor még a katonai elhárítást is beavatták a megfélemlítésbe. És Duray Miklósnak ezért kellett kétszer is börtönbe kerülnie! (pl. 1984-ben figyelmeztetett a magyar iskolák felszámolására kidolgozott törvényjavaslatra).

A hatalomnak legfőbb célja, hogy olyan helyzetet teremtsen, amelyben a leigázottak önként adják fel értékeiket: először a nyelvet, a nemzeti hovatartozás megvallását, és az államnyelvi iskola majd elvégzi a lelkekben a megfelelő tarvágást. Amikor a munkahelyen, közéletben, tömegtájékoztatóban rendszeresen megszegyenítik nemzeti érzése miatt, akkor a szégyenérzet elől az ember először a nekem mindegy típusú válaszreakcióval elindul az értékvesztés felé, majd a többség befogadói magatartásformáival kezd azonosulni (nyelv, életmód, iskola, stb.).

A hatalom igyekszik minél hamarabb, már a bölcsődében és óvodában kezébe venni a gyermekek szellemiségének befolyásolását, amivel lényegében a szülői érték közvetítés alól kívánják kivonni. Ezt a kommunista időszakban a háromszoros elnyomás (nyelvi, ideológiai, vallási) időszakában kezdték el, s ennek örökösei ugyanazt folytatják. Közben megnehezítik a magyar nyelvű oktatási intézmények helyzetét, hogy a nyelvi leigázás felgyorsuljon. Az utóbbi időszakban az etnikai tisztogatás célkitűzéseit elég nyilvánvalóan felmutató oktatáspolitikát az etnikai tisztogatás akarja megvalósítani. A MEGSZÁLLÓ HATALOM SZÁMÁRA SOKKAL FONTOSABB A TÉRSEG ELSZLOVÁKOSÍTÁSA, MINT EGY EGÉSZSÉGES NEMZEDÉK FELNEVELÉSE. Még saját nemzetüknek anyanyelvi szlovák oktatására is sokszorta kevesebb figyelmet fordítanak, mint a magyar iskolák szlovák nyelvi képzésére (lásd a legújabb rendeleteket), és ez a látványos „gondoskodás” annak az aljas célkitűzésnek a jegyében történik, hogy Trianon után kilencven évvel azt tudják igazolni, amit akkor csak kitaláltak, hogy itt nem élnek magyarok.

A papírforma és a nemzetközi tapasztalatok szerint már valóban túléltek kihalásunkat, és még nem késő kimondani, követelni, igényelni az igazság helyreállítását, vagyis felülvizsgálni az akkori döntések jogszerűségét, és nyilvánosságra hozni az erőszakos beavatkozás következményeit, egyidejűleg meg kell szüntetni a hamis felfogások és fogalomhasználat gyakorlatát:

1. nem kisebbség vagyunk, hanem ezen a területen őshonos magyar nemzet-rész, az itt élő népek közül a legrégebbi nép.

2. nem Szlovákiban, hanem a Felvidéken, Magyarország erőszakkal elszakított területén élünk. (párhuzamként a 160 évig tartó török megszállást lehet említeni).

3. az önrendelkezés jogának természetes igényét kell helyreállítani itt, ahol erre nem volt mód az elmúlt évszázadban.

A haza nem akkor vész el, amikor idegen erők megszállják, hanem akkor, amikor önként lemondunk róla.

*„Otthon zsibbadást hord az ájer,
a vetést véreső veri,*

*elhullatják virágaikat
az akasztófák ágai.
Hatalmas hittel hisszük mégis,
Hamarost lesz majd visszaút,
És a tengertől visszakapunk
Lobogót, várfalat, falut.” (Vári Fábíán László)*

ÖSSZEFOGLALÓ:

(kivonat)

A keresztény Európa leigázására szervezkedett sátáni erők nagyon jól tudják, hogy nem elég megszerezni a gazdasági, politikai és katonai hatalmat egy területen, mert bitorolt birtokuk csak akkor lesz biztonságban, ha a lelkeken is uralkodnak. Ez úgy érhető el leggyorsabban és leghatékonyabban, hogy minden tulajdonából kismimizik, hagyományaitól is megfosztják, közösségi tudatát megfertőzik, hitében és nemzeti érzéseiben megalázzák a megjelölt népet, hogy aztán apró alamizsnákkal hűségessé, hálássá és engedelmessé tegyék, mint egy tenyészállatot.

Ezekről a jelenségekről, módszerekről, leigázó, megszálló, elnemzetietlenítő folyamatokról és ezek hatásáról szól, főleg a Trianon utáni Felvidéken, és a társadalomlélektani értékelés szerint nem a jogi, hanem az emberi igazságtalanságokra tereli a figyelmet. Természetesen a történelmi tények háttérének megismerése ebben az esetben elkerülhetetlen és szükségszerű, így a terjedelmi korlátok miatt a téma feldolgozása korántsem tekinthető teljesnek.

*Nem kell beszélni róla sohasem,
De mindig, mindig gondoljunk rá.*

*

*Mert nem lehet elfeledni, nem, soha,
Amíg magyar lesz és emlékezet,
Jog és igazság, becsület, remény,
Hogy volt nekünk egy országunk e földön,
Melyet magyar erő szerzett vitézül
S magyar szív és ész tartott meg bizony.*

Juhász Gyula: Trianon)

„Sorsomhoz szabott síri ág
a felnagyelt Haza,
testemnek tüzet csillapítsd,
Tisza és Duna.

Az alkony bíbor színre vált,
Hitem erősítem,
A Pokol az, mely így üzen,
Nem az Úristen.”

Vári Fábíán László: Ady alkonya)

„Szállj ki lelkem, keresd meg hazámat!
Oly hazáról álmodtam én egykor,
mely nem ismer se kardot, se vámot,
s mint maga a lélek, oszthatatlan...
útjaidat akármerre bolygod,
egy országot hordozol magaddal...”

(Babits Mihály: Hazám)

Nem lész kisebb Hazánk, nem, egy arasszal sem,
Úgy fogsz tündökölni, mint régen, fényesen,
Magyar rónán, hegyen egy kiáltás zúg át:
Nem engedjük soha! soha Árpád honát!

(József Attila: Nem, nem, soha)

MIHÁLYI MOLNÁR LÁSZLÓ

Életrajzi vonatkozások:

A Gömörben megtelepedett szkíták, hunok, onogur avarok és kabarok leszármazottja, akik közé talán Árpád idejében behozott szláv rabszolgák is beolvadtak.

55 éves, pszichológia-magyar szakot végzett tanár.

Rimaszombatban érettségizett, Pozsonyban szerzett diplomát, 9 évig a Bodrogközben és Ung vidéken volt népművelő, jelenleg Szepsiben él és Kassán tanít. A Magyarok Világszövetsége felvidéki régiójának alelnöke.

Versei 1969 óta jelennek meg, Pozsonyban a magyar egyetemisták klubjának volt szervezője és vezetője, majd honismereti kerékpártúrákat, művelődési táborokat, helytörténeti és néprajzi kutatásokat, kasszinpadokat szervezett, irányított. 1989 után a Duray vezette Együttélés vezető személyisége, a mozgalom alelnöke, prágai parlamenti képviselő, a magyar frakció vezetője és a kisebbségkutatásban szerepet játszó Spectator Társadalomkutató Műhely megalapítója. Függetlensége megőrzése miatt az MKP-ba nem lépett be.

Versei mellett (Fohások virradatért, 2000), társadalomlélektani és politológiai esszéi, helytörténeti írásai és pedagógiai tanulmányai is jelentősek.

Tófalvi Zoltán

Kísérletek az erdélyi kérdés megoldására az 1956-os magyar szabadságharc hatására: a Szoboszlay-per és az érmihályfalvi csoport pere

Szoboszlay Aladár eszméi és tanulmányai

„Végeredményben miről van szó Közép- és Kelet-Európában? Arról, hogy ezen a területen szétrobbantak a történelmi államok és a történelmi nemzetek keretei, és az összes itt élő nemzetek egymás közötti határai vitássá váltak.

[...] Mindenki, aki e terület konszolidálásával foglalkozni kezd, rövid időn belül úgy érzi, hogy az örülethez kerül közel, mert teljességgel elvesz a különféle oldalról felhozott elveknek és érveknek a tömkelegében. Ez azonban merő optikai csalódás.

Ha felismertük azt a történeti folyamatot, mely e területen döntő volt, akkor rájövünk, hogy Közép- és Kelet-Európában minden határprobléma, mely a szó komoly értelmében probléma, két szempont szembenállásából származik: az egyik valamiféle történeti állapot, status quo, történeti érzelem vagy igény szempontja, a másik az etnikai, nyelvi hovatarozás szempontja.”¹

Nem véletlenül idéztem a 20. század egyik legnagyobb magyar gondolkodójának, Bibó Istvánnak az erdélyi kérdést is érintő gondolatait, ugyanis az 1956-os négy erdélyi - 'hazaárulási per'-ként ismert - szervezkedési kísérlet vezetői ugyanúgy az erdélyi kérdés megoldása alternatívájaként latolgatták a föderációt és a lakosságcserét, akárcsak Bibó. Az 1956-os magyar forradalom és szabadságharc eszmeiségéhez kapcsolódó erdélyi mozgalmak vezetői: Szoboszlay Aladár, dr. Dobai István, Sass Kálmán és Fodor Pál - mivel más szempontok szerint próbálták meg leírni (vagy kezelni) a helyzetet - más következtetésekre jutottak.

Gyorsan hozzá kell tennünk: a négy erdélyi tervezet egyike sem mérhető Bibó István egyetemes és európai összefüggéseket, történelmi háttérrel, mélységeket és magasságokat feltáró elemzéséhez, megoldási javaslataihoz. Ennek a legkézenfekvőbb oka:

¹ Bibó István: A kelet-európai kisállamok nyomorúsága (1946). In Bibó István: *Összegyűjtött munkái*. S. a. r. Kemény István és Sárközi Mátyás. Európai Protestáns Magyar Szabadegyetem kiadása, Bern, 1981., 1. kötet, 234., 236-237. - Kiemelés az eredetiben.